

HRVATSKI
ZAVOD ZA
ZAPOŠLJAVANJE

ANKETA O PROFESIONALNIM NAMJERAMA
UČENIKA 8. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE

Šk. god. 2011./2012.

DJELOZIVOTNO
PROFESIONALNO
USMERAVANJE
C I F E L O N O
CAREER GUIDANCE

SADRŽAJ

1. UVOD

- 1.1. Važnost profesionalnog usmjeravanja
- 1.2. Profesionalno usmjeravanje u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje
- 1.3. Važnost profesionalnih interesa u procesu profesionalnog usmjeravanja u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

3. METODOLOGIJA

- 3.1. Sudionici istraživanja i postupak
- 3.2. Mjerni instrument

4. REZULTATI

- 4.1. Socio-demografska obilježja uzorka
  - a) Spol učenika
  - b) Školski uspjeh
  - c) Uključenost u određeni oblik obrazovanja
  - d) Zastupljenost zdravstvenih i/ili razvojnih teškoća
- 4.2. Struktura profesionalnih interesa učenika osnovne škole
  - a) Namjere nakon završetka osnovne škole
  - b) Teškoće pri donošenju prof. odluke i interes za usluge profesionalnog usmjeravanja
- 4.3. Mišljenje razrednika/stručnog suradnika škole
  - a) Je li učeniku potreban savjet stručnjaka za profesionalno usmjeravanje i uslijed kojih teškoća
  - b) Kakva vrsta pomoći je potrebna učenicima pri donošenju profesionalne odluke
- 4.4. Socijalno-demografska obilježja roditelja
  - a) Razina obrazovanja
  - b) Radni status roditelja

5. ZAKLJUČAK

6. LITERATURA

1. UVOD

1.1. Važnost profesionalnog usmjeravanja

Suvremeni teoretičari i praktičari u profesionalnom usmjeravanju stavljaju naglasak na holistički pristup i razvoj dinamičkog sustava koji će djelotvorno odgovoriti na potrebe korisnika (Blustein, 1999) s obzirom da profesionalni razvoj predstavlja dio osobnog razvoja i neodvojivo je povezan s razvojnim procesima. Pri tome su posebno osjetljiva razdoblja tranzicija unutar sustava obrazovanja i/ili iz sustava obrazovanja u svijet rada. Uslijed novih kretanja na tržištu rada sve se više njeguje pristup u kojem se naglašava priroda profesionalnog razvoja kao cjeloživotnog procesa (Worthington, Juntunen, 1997) te se potiče razvoj vještina upravljanja osobnim profesionalnim razvojem. Ovaj dinamički sustav potiče pojedinca na aktivno sudjelovanje u procesu kao i redefiniranje samog procesa u skladu s osobnim potrebama. Unapređivanje znanja i vještina potrebnih za razvoj karijere potiče proaktivnost kod pojedinaca i omogućava im aktivno upravljanje profesionalnim razvojem.

Proaktivnost i kontinuirani rad na sebi postaju imperativi u kontekstu burnih socijalnih, ali i gospodarskih promjena i nepovoljnog stanja na tržištu rada. Globalno tržište rada karakteriziraju urbanizacija i globalizacija, brze promjene, a u slučaju Republike Hrvatske, neusklađenost potreba i ponude na tržištu rada čemu je posebno izložena populacija mladih. Sve je jasnije kako stručna znanja s kojima pojedinac izlazi iz obrazovnog sustava ne mogu u potpunosti zadovoljiti potrebe tržišta rada.

Nove tendencije u profesionalnom usmjeravanju baziraju se na shvaćanju o promjenjivosti stanja i potreba na tržištu rada i potrebi da se na njega odgovarajuće i efikasno odgovori. Ove tendencije naglašavaju potrebu za cjeloživotnim profesionalnim razvojem, kao i potrebu za fleksibilnošću radne snage (Bejaković, 1998). Nove tehnologije i razvoj tržišta rada donose kontinuirane promjene tako da prilagodljivost i želja za učenjem postaju poželjne kompetencije koje poslodavci visoko cijene. Kontinuirano usavršavanje i usvajanje novih znanja i vještina postaje pretpostavka za kvalitetno obavljanje bilo kojeg posla (Žonja, 2011).

Profesionalno usmjeravanje ima veliku važnost kao skup različitih aktivnosti koje omogućuju identificiranje vlastitih mogućnosti, kompetencija i interesa u različito doba života, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju i upravljali vlastitom profesionalnom karijerom (Rezolucije Vijeća EU 2004., 2008.). Iz navedenih razloga je nužno da usluge profesionalnog usmjeravanja budu prilagođene specifičnim potrebama korisnika, ali i da uključuju ideju cjeloživotnog profesionalnog razvoja (Super, 1980). Uzimajući u obzir razvojne zadatke poput istraživanja, donošenja profesionalnih odluka, implementacije i prilagođavanja, potrebno je da intervencije budu prilagođene osobitostima pojedinog razdoblja u razvoju pojedinca. Razdoblje tranzicija i ulaska u svijet rada stoga je od presudne važnosti s obzirom da su to razdoblja intenzivnog razvoja profesionalnog identiteta, tj. vrijednosti, stavova, profesionalnih interesa i dr.

1.2. Profesionalno usmjeravanje u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

Aktivnosti profesionalnog usmjeravanja pružaju stručnu pomoć pojedincu u njegovom profesionalnom razvoju uzimajući u obzir psihofizičke osobine, znanja i vještine pojedinca baš kao i karakteristike rada i mogućnost zapošljavanja. Konačni cilj je uspješan i zadovoljan pojedinac te društvo s racionalno i kvalitetno zadovoljenim potrebama za radnicima.

Profesionalno usmjeravanje ima tri međusobno povezane komponente: profesionalno informiranje (sustavno pružanje različitih informacija u vezi s izborom zanimanja i zapošljavanja), profesionalno savjetovanje (usklađivanje psihofizičkih karakteristika pojedinca s objektivnim

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

zahtjevima daljnjeg školovanja i mogućnosti zapošljavanja) te praćenje (kojim se provjerava uspješnost primijenjenih metoda i postupaka).

Za uspješno izvršavanje svrhe profesionalnog usmjeravanja potreban je timski rad pedagoga, psihologa, liječnika specijalista medicine rada i stručnih suradnika u školama i sustavu obrazovanja. Ujedno je potrebna i uspješna suradnja različitih institucija u sektorima obrazovanja i zapošljavanja - Hrvatski zavod za zapošljavanje, škole, fakulteti i druge obrazovne institucije, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Gradski ured za obrazovanje, Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Hrvatska gospodarska komora, Obrtnička komora te razne udruge koje pokrivaju djelatnosti ljudskog rada (udruženja poslodavaca, Roma, osoba s invaliditetom i dr.), ali i mnoge međunarodne institucije.

Hrvatski zavod za zapošljavanje javna je ustanova koja obavlja poslove iz svoje djelatnosti kroz Središnji ured, 22 područna ureda i 96 ispostava. Nadzor nad zakonitošću rada i općim aktima Zavoda obavlja Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava. Razvoj usluga Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje prema različitim skupinama korisnika temelji se na primjeni zakonskih propisa u području posredovanja pri zapošljavanju, profesionalne rehabilitacije, obrazovanja i dr. te primjeni svih zakonskih akata kojima se definira ustroj i rad Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, uključujući Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN 80/08, 94/09, 121/10), Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02, 33/05), Pravilnik o aktivnom traženju posla i raspoloživosti za rad (NN 39/09) i dr. Djelovanje Zavoda određeno je i Nacionalnim planom za poticanje zapošljavanja 2011.-2012. U svrhu praćenja ostvarenja postavljenih ciljeva, mjera i aktivnosti postavljaju se standardi kvalitete i definiraju potrebne kompetencije savjetnika Zavoda u svim ključnim i potpornim procesima. Jedna od osnovnih djelatnosti Zavoda se odnosi na pripremu za zapošljavanje u smislu različitih oblika stručne pomoći kojom se utječe na razinu zapošljivosti osoba koje traže posao te na usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada.

Priprema za zapošljavanje uključuje:

- 1) cjeloživotno profesionalno usmjeravanje
- 2) upoznavanje metoda i tehnika aktivnog traženja posla
- 3) obrazovanje za zapošljavanje
- 4) profesionalnu rehabilitaciju

Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje jedan je od alata politike zapošljavanja koji služi usklađivanju ponude i potražnje na tržištu rada. Proces profesionalnog usmjeravanja obuhvaća procjenu sposobnosti, vještina i znanja radi zapošljavanja, obrazovanja ili upućivanja na profesionalnu rehabilitaciju, te unapređenje znanja i vještina upravljanja karijerom i aktivnog traženja posla kroz grupna i individualna savjetovanja. Vještine upravljanja karijerom su vještine koje ljudima omogućavaju upravljanje razvojem vlastite karijere, a odnose se na načine prikupljanja i korištenja informacija o sebi, obrazovanju i svijetu rada, kao i na vještine potrebne za donošenje i provođenje odluka i realizaciju karijernih prijelaza (iz obrazovnog sustava u svijet rada, s posla na posao, i drugo). Omogućavaju pojedincima da na strukturirani način prikupljaju, analiziraju, sintetiziraju i organiziraju informacije o sebi, obrazovanju i zanimanjima te donose odluke o razvoju vlastite karijere, a time i svoje budućnosti.

Osnovne aktivnosti cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja su:

- **profesionalno informiranje** - podrazumijeva traženje i prikupljanje informacija važnih za donošenje odluke o odabiru zvanja, zanimanja i područja rada kao i za planiranje daljnjeg profesionalnog razvoja; može biti pismeno, usmeno ili samo-informiranje, te se provodi individualno i grupno
- **profesionalno savjetovanje** - pomaže osvijestiti vlastite mogućnosti te donijeti odluke o najprimjerenijem izboru obrazovanja, zapošljavanja ili profesionalne rehabilitacije.

Savjetovanje može biti individualno i grupno, a po potrebi u svrhu procjene radne sposobnosti može uključivati psihologijsko testiranje i liječnički pregled specijalista medicine rada.

1.3. Važnost profesionalnih interesa u procesu profesionalnog usmjeravanja u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

Pojavom koncepta cjeloživotnog učenja mijenja se i koncept profesionalnog usmjeravanja, odnosno nastaje pomak ka cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju koje se ponavlja tijekom života u mnogim fazama životnog vijeka, uključujući i treću dob (Plant, 2003.) s naglaskom na tranzicijska razdoblja poput kraja osnovne i srednje škole i dr. Kontinuiranim razvojem profesionalnog usmjeravanja nastaje prijelaz s teorije i prakse usmjerene na kompetencije savjetnika na konstruktivistički pristup cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju (Plant, 2003.; McMahon i Patton, 2006.), koji podrazumijeva usmjerenost na proces i samu osobu, pri čemu osoba sama upravlja procesom usmjeravanja preuzimajući odgovornost za razvoj vlastite karijere. Korisnik postaje aktivan, konstruira znanje o sebi i svijetu rada. U tom smislu tradicionalni koncepti profesionalnih interesa, vrijednosti i sl. se mijenjaju i postaju dinamičniji (Wach i Gosling, 2004).

Profesionalni interesi su jedan od najviše istraživanih konstrukata u području profesionalnog usmjeravanja još od tridesetih godina prošlog stoljeća (Strong, 1933, 1943; Super, 1964; Holland, 1966-1985; Hackett, Lent i Greenhaus, 1991; Huteau, 2001), a odnose na preferencije ljudi prema različitim radnim aktivnostima i osiguravaju motivaciju za selektivno uključivanje u određene tipove aktivnosti (Krapić, Kardum, 2008). Identifikacija i procjena profesionalnih interesa su jedna od osnovnih podloga u suvremenom procesu profesionalnog usmjeravanja (Hirschi i Lage, 2007). Imajući na umu navedeno, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi godišnje istraživanje o profesionalnim namjerama primjenom ankete o profesionalnim namjerama učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola. Istraživanje se provodi u suradnji sa školama, a anketom se identificiraju prioritetne skupine učenika kojima je potrebna profesionalna pomoć pri odabiru zanimanja, odnosno daljnjeg obrazovanja s naglaskom na učenike sa zdravstvenim, socijalnim, psihofizičkim i drugim teškoćama.

Nakon identifikacije prioritetnih skupina učenici se uključuju u različite oblike profesionalnog usmjeravanja – profesionalno informiranje, savjetovanje i/ili cjelokupnu psihološko-medicinsku obradu ovisno o specifičnim potrebama učenika. Rezultat savjetovanja je mišljenje o najprimjerenijem obliku obrazovanja. Takav model ranih intervencija u radu s učenicima prevenira rizične čimbenike za školski neuspjeh, rano napuštanje škole i, posljedično, socijalnu isključenost pojedinca. Profesionalno usmjeravanje učenika završnih razreda osnovne i srednje škole predstavlja tzv. rane intervencije jer osigurava stručnu pomoć pri donošenju odluka o izboru primjerenog obrazovnog programa i/ili zapošljavanju.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj ovoga rada je ukazati na strukturu i vrstu profesionalnih namjera učenika završnih razreda osnovnih škola u Republici Hrvatskoj za školsku godinu 2011./2012 te u odnosu na potrebe tržišta rada.

Dan je prikaz demografskih obilježja anketiranih učenika osnovnih škola – školski uspjeh, pohađanje različitih oblika nastave, zdravstveni status anketiranih učenika i teškoće u razvoju, te socioekonomski status roditelja anketiranih učenika.

Pri tome se željelo ispitati postoje li i koje su najčešće teškoće pri donošenju odluka o izboru zanimanja s kojima se učenici osnovnih škola susreću u procesu odabira zanimanja, te kolika je potreba učenika za stručnom pomoći u procesu donošenja profesionalnih odluka. Ujedno su ispitani najčešći razlozi upućivanja učenika u postupke profesionalnog usmjeravanja, te procijenjene potrebe za pojedinom vrstom usluga od strane razrednika i stručnih suradnika škola.

3. METODOLOGIJA

Istraživanje profesionalnih namjera učenika završnih razreda osnovne škole provedeno je u razdoblju od listopada do prosinca 2011. godine, u 22 područna ureda Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. Analiza rezultata anketa provodi se na sljedećim razinama:

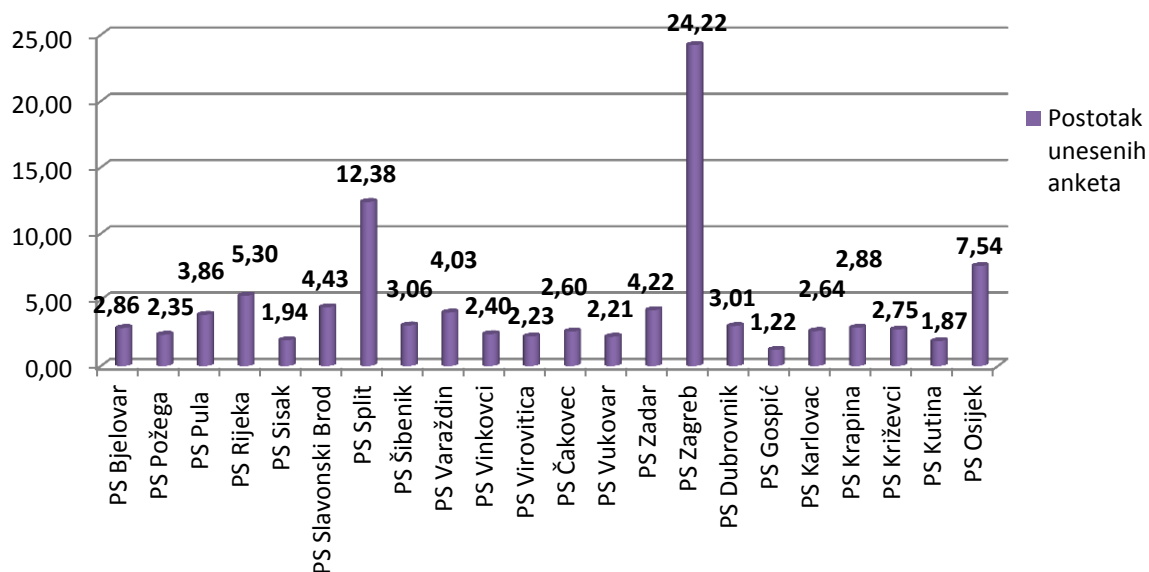
- individualna - prikupljanje relevantnih podataka o pojedinom učeniku u svrhu individualnog savjetovanja i/ili informiranja
- regionalna - identifikacija različitih ciljnih skupina s obzirom na vrste usluga profesionalnog usmjeravanja
- nacionalna - identifikacija profesionalnih namjera učenika srednje škole u svrhu kreiranja Preporuke za obrazovnu i upisnu politiku

Područni uredi Zavoda organizirali su provedbu anketa u suradnji sa osnovnim školama, odnosno stručnim suradnicima škola. Oni su organizirali popunjavanje anketa među učenicima te popunjene anketne listove dostavili područnim uredima Zavoda.

Nakon povrata anketa, savjetnici za profesionalno usmjeravanje su izvršili unos rezultata u informatičku aplikaciju za unos anketa o profesionalnim namjerama učenika završnih razreda osnovne škole. Zaprimiteljane ankete su se u informatičku aplikaciju za unos anketa unosile prema unaprijed određenom prigodnom uzorku s obzirom na broj učenika osmih razreda na području djelovanja pojedinog područnog ureda. Središnji ured Zavoda zatim je izvršio ujednačavanje načina unosa podataka od strane područnih ureda Zavoda u standardizirani obrazac u programu SPSS (Statistički program za društvene znanosti), a pojedine varijable iz ankete su pri tome kodirane kako bi se omogućilo provođenje određenih statističkih postupaka.

3.1. Sudionici istraživanja i postupak

U sklopu statističke obrade podataka iz anketnih listova, uključeno je 10.201 učenika završnih razreda osnovne škole u šk. god. 2010./2011. s područja Republike Hrvatske. U nastavku teksta se nalaze podaci o broju anketa o profesionalnim namjerama učenika osnovne škole unesenih u informatičku aplikaciju za u šk. god. 2011./2012. prema područnim uredima

Grafički prikaz br. 1. Postotak unesenih Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovnih škola u šk. god. 2011./2012. po područnim uredima

3.2. Mjerni instrument

Anketni list konstruirali su djelatnici Hrvatskog zavoda za zapošljavanje s ciljem identifikacije učenika kojima je potreban stručni savjet u izboru zanimanja ili nastavka školovanja, a u uporabi je na području cijele Republike Hrvatske. Anketiranje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola o njihovim profesionalnim namjerama prvi je korak u provođenju procesa profesionalnog usmjeravanja.

Provedbom anketa o profesionalnim namjerama učenika završnih razreda osnovnih škola prikupljaju se sljedeći podaci:

1. Dosadašnji školski uspjeh učenika
2. Interesi i hobiji učenika
3. Namjere učenika po završetku osnovne škole
4. Teškoće s kojima se učenik suočava pri donošenju odluke o izboru daljnjeg obrazovanja ili zapošljavanja
5. Potrebe za stručnom podrškom u procesu donošenja odluke
6. Zdravstveni i socioekonomski status učenika
7. Oblik školovanja, odnosno oblik obrazovnog programa u koji je učenik bio uključen tijekom odgojno – obrazovnog procesa
8. Procjena potrebe za dodatnom stručnom podrškom učeniku i roditelju po pitanju donošenja odluke o izboru budućeg zanimanja.

Anketne upitnike popunjavaju učenici i njihovi razrednici. Preciznije, podaci sadržani u točkama 1. - 5. prikupljaju se popunjavanjem ankete od strane učenika, dok se podaci koji se odnose na točke 6., 7. i 8. dobivaju od njihovih razrednika.

Obrazac se sastoji od dva dijela:

1. dio - popunjavaju učenici (demografski podaci - dob, spol, vrsta obrazovnog programa koji pohađa i dr., te profesionalne namjere - profesionalni planovi, potreba za stručnom pomoći)
2. dio - popunjava razrednik ili stručni suradnik (psihosocijalne karakteristike – razina obrazovanja i socioekonomski status roditelja, postojanje izrazitih sposobnosti ili teškoća)

Upravo se takav način primjene ankete pokazao korisnim iz više razloga:

1. identificiraju se učenici koji imaju potrebu za stručnom podrškom savjetnika za profesionalno usmjeravanje u procesu donošenja odluke o budućem obrazovanju/zanimanju
2. utvrđuju se i analiziraju profesionalne namjere učenika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini u kontekstu obrazovne ponude i zahtjeva tržišta rada
3. informiraju se relevantni dionici iz područja obrazovanja i gospodarstva na lokalnim razinama i nacionalnoj razini o profesionalnim namjerama učenika s ciljem utjecanja na donošenje obrazovne politike.

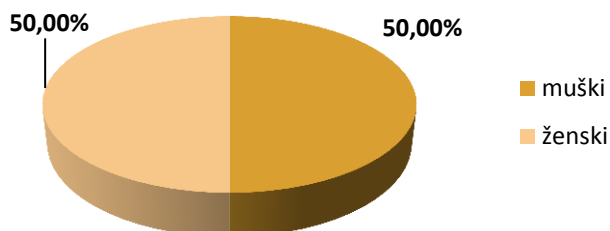
Vrste zdravstvenih i razvojnih teškoća djelomično su preuzete iz Orijentacijske liste vrsta i stupnjeva teškoća u razvoju koja je sastavni je dio Pravilnika o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (NN 59/90).

4. REZULTATI

4.1. Socio-demografska obilježja učenika osnovne škole

a) Spol učenika

Grafički prikaz br. 1. Postotak ženskih i muških učenika osnovne škole u šk. god. 2011./2012.

Tijekom šk. god. 2011./2012. u aplikaciju Istraživanje profesionalnih namjera učenika osnovne škole je uneseno ukupno 10.201 anketa, od čega je 5.101 muških (50,00%) i 5.100 ženskih sudionika (50,00%). Iz priloženih podataka je vidljivo kako je prilikom obrade zastupljen gotovo jednak broj muških i ženskih ispitanika.

b) Školski uspjeh

Temeljem dobivenih rezultata možemo utvrditi kako u uzorku anketa unesenih za šk. godinu 2011./2012. na kraju šestog razreda najveći broj učenika ima ocjenu vrlo dobar (41,5%), zatim odličan (36,30%), dobar (20,03%) a najmanje učenika prolazi s ocjenom dovoljan (1,00%). Krajem sedmog razreda poredak ocjena ostaje nepromijenjen – najveći broj učenika prolazi s ocjenom vrlo dobar (38,10%), zatim odličan (31,40%), dobar (27,90%) i na kraju dovoljan (2,10%). Tijekom osmog razreda poredak ocjena se mijenja, te najveći broj učenika izjavljuje kako prolazi s ocjenom odličan (čak 42,20%), zatim vrlo dobar (39,20%), dobar (13,50%) i naposljetku dovoljan (0,90%). Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. Temeljem ranijih rezultata anketnih istraživanja u šk. godini 2009./2010. proizlazi kako je na kraju šestog razreda najveći broj učenika imao ocjenu vrlo dobar (40,34%), zatim odličan (37,89%), dobar (20,39%) a najmanje je učenika prolazilo s ocjenom dovoljan (0,93%). Krajem sedmog razreda poredak ocjena je ostao nepromijenjen. Tijekom osmog razreda poredak ocjena se promijenio, te najveći broj učenika izjavio kako prolazi s ocjenom odličan (čak 43,57%), zatim vrlo dobar (39,75%), dobar (12,19%) i naposljetku dovoljan (0,60%).

Temeljem ranije dobivenih rezultata u šk. godini 2010./2011. možemo utvrditi kako je na kraju šestog razreda najveći broj učenika imao ocjenu vrlo dobar (40,93%), zatim odličan (37,17%), dobar (20,32%) te da jer najmanje učenika prolazilo s ocjenom dovoljan (0,91%). Krajem sedmog razreda poredak ocjena ostaje nepromijenjen. Tijekom osmog razreda poredak ocjena se promijenio, te je najveći broj učenika prolazio s ocjenom odličan (43,70%), zatim vrlo dobar (38,37%), dobar (12,75%) i naposljetku dovoljan (0,72%). Svega su 4 učenika (0,02%) izjavili kako će na kraju osmog razreda imati ocjenu nedovoljan (1).

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

Tabelarni prikaz br. 1. Broj učenika osnovnih škola s obzirom na školski uspjeh prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

Školski uspjeh	6. razred	7.razred	8.razred
Dovoljan	102	219	94
Dobar	2072	2844	1376
Vrlo dobar	4238	3883	3999
Odličan	3702	3203	4305
Nije odgovoreno	87	52	427
Ukupno	10201	10201	10201

Tabelarni prikaz br. 2. Prikaz rezultata K.-S. testa normalnosti distribucije školskih ocjena učenika osnovne škole prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

	Kolmogorov-Smirnov test		
	Koeficijent	Stupnjevi slobode	Značajnost
Školski uspjeh u 8. razredu	0,277	9733	<0,001*
Školski uspjeh u 7. razredu	0,209	9733	<0,001*
Školski uspjeh u 6. razredu	0,239	9733	<0,001*

Iz rezultata testa je vidljivo kako je značajnost koeficijenta Kolmogorov-Smirnov testa manji od 0,01 za sva tri uzorka podataka o ocjenama iz čega proizlazi kako niti jedan skup podataka nije normalno distribuiran.

Tabelarni prikaz br. 3. Prikaz školskih ocjena učenika osnovne škole u 6., 7., i 8.razredu prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

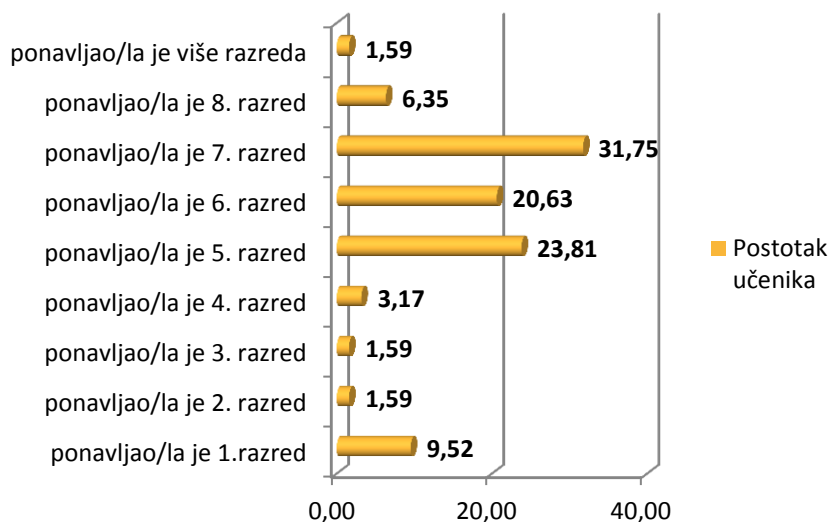
Školski uspjeh u 8. razredu			Školski uspjeh u 7. razredu		Školski uspjeh u 6. razredu	
	Opažene frekvencije	Očekivane frekvencije	Opažene frekvencije	Očekivane frekvencije	Opažene frekvencije	Očekivane frekvencije
Dovoljan	94	2443,5	219	2537,3	102	2528,5
Dobar	1376	2443,5	2844	2537,3	2072	2528,5
Vrlo dobar	3999	2443,5	3883	2537,3	4238	2528,5
Odličan	4305	2443,5	3203	2537,3	3702	2528,5
Ukupno	9774		10149		10114	

	Školski uspjeh u 8. razredu	Školski uspjeh u 7. razredu	Školski uspjeh u 6. razredu
χ^2	5133,812	3043,707	4111,444
Stupnjevi slobode	3	3	3
Značajnost	<0,001*	<0,001*	<0,001*

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

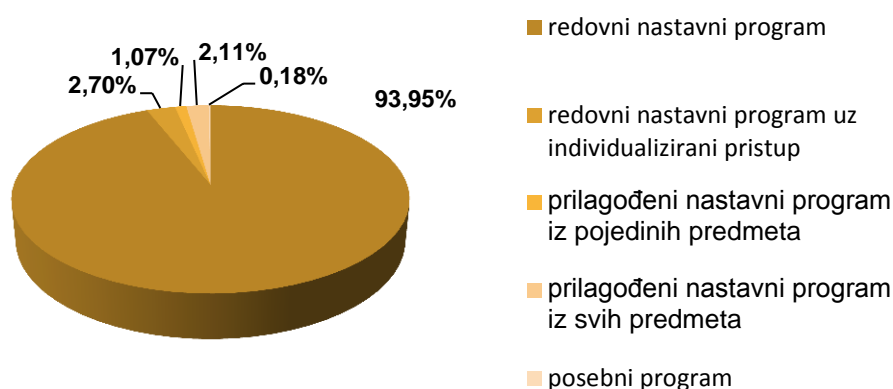
Iz rezultata hi-kvadrata u tablici br. 3. proizlazi kako čestina pojavljivanja ocjena u pojedinim kategorijama nije jednaka tj. statistički se značajno razlikuje na razini značajnosti od 1%. Pri tome su najčešće ocjene vrlo dobar i odličan u svakome od razreda.

Iz deskriptivnih podataka o broju učenika koji su ponavljali razred proizlazi kako 99,40% učenika nije ponavljalo razred. Od 63 (0,60%) učenika koji su ponavljali razred prema grafičkom prikazu br. 2 vidljivo je kako su najbrojniji oni koji su ponavljali sedmi razred (31,75%), nešto su manji postotni udjeli učenika koji su ponavljali 5. (23,81%), odnosno 6. razred (20,63%). Postotni udjeli ostalih kategorija učenika su manji od 10%.

Grafički prikaz br. 2. Postotak učenika osnovne škole koji su ponavljali neki od ili više razreda prema unesenim podacima u šk. god. 2011./2012.

c) Uključenost u određeni oblik obrazovanja

Grafički prikaz br. 3. Postotak učenika osnovne škole uključenih u redovne ili izmijenjene oblike nastavnog programa prema unesenim podacima u šk. god. 2011./2012.

Temeljem dobivenih rezultata možemo utvrditi kako je u uzorku anketa u šk. godini 2011./2012. najveći broj učenika koji nisu uključeni u neki od izmijenjenih oblika obrazovanja, njih

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

9584 (93,95%), dok je za 617 (6,05%) učenika razrednik/stručni suradnik naveo kako su uključeni u neki od izmijenjenih oblika obrazovanja. Od tog broja je 275 učenika uključeno u redovni nastavni program uz individualizirani pristup, zatim 109 koji pohađaju prilagođeni nastavni program iz pojedinih predmeta i 215 koji pohađaju prilagođeni program iz svih predmeta. Samo je 18 učenika uključeno u posebni obrazovni program. Deskriptivni podaci za prethodne generacije učenika se ponešto razlikuju od nalaza u šk. god. 2011./2012. Temeljem dobivenih rezultata u šk. godini 2009./2010. i šk. god. 2010./2011. vidljivo je kako je mali broj učenika (4,02% i 5,00%) uključen u neki od oblika prilagodbe programa. U šk. godini 2009./2010. od ukupnog broja učenika koji su uključeni u neki oblik prilagodbe programa (644 učenika), najveći broj učenika osnovnu školu pohađa po prilagođenom programu iz svih predmeta, zatim po redovnom nastavnom programu uz individualizirani pristup, te prilagođenom programu iz pojedinih predmeta.

Tendencije u šk. godini 2010./2011. su sukladne nalazima iz šk. god. 2011./2012. Od ukupnog broja učenika koji su uključeni u neki oblik prilagodbe programa (780 učenika) u šk. god. 2010./2011., najveći broj učenika osnovnu školu pohađa po redovnom nastavnom programu uz individualizirani pristup, zatim po prilagođenom programu iz svih predmeta te prilagođenom programu iz pojedinih predmeta. Najmanji broj anketiranih učenika u sve tri generacije je osnovnu školu pohađao po posebnom programu.

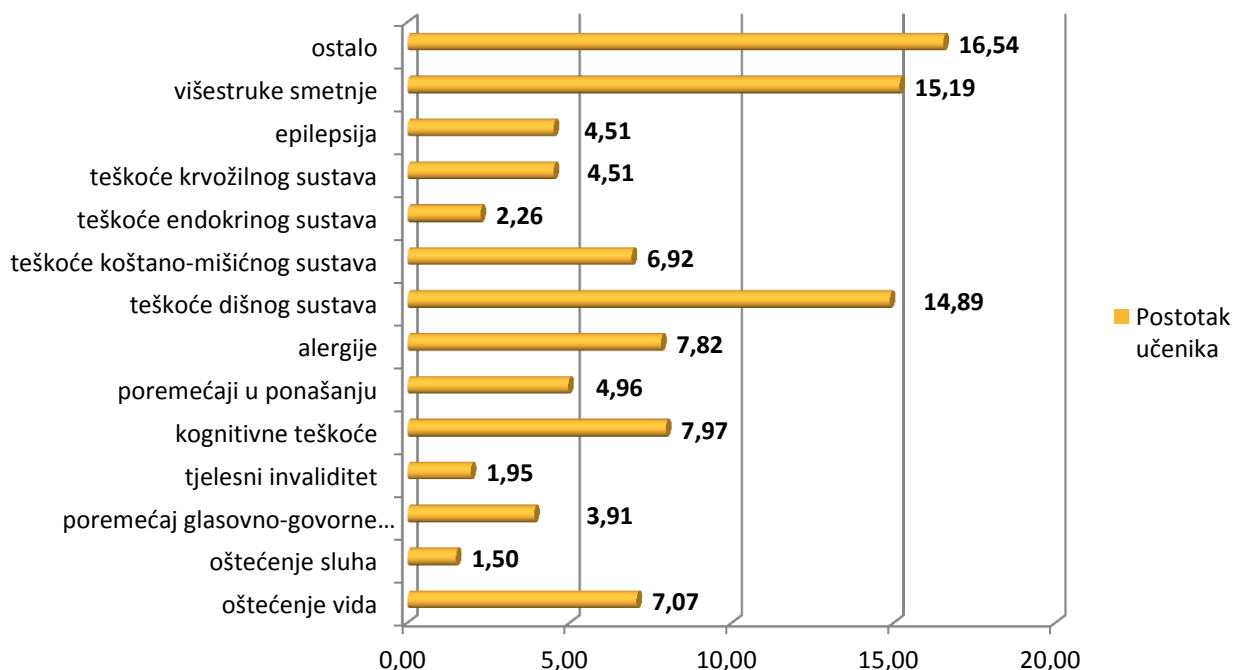
Tabelarni prikaz br. 4. Prikaz zastupljenosti izmijenjenih oblika nastavnog programa prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

Izmijenjeni oblici nastavnog programa		
	Opažane frekvencije	Očekivane frekvencije
Redovni nastavni program uz individualizirani pristup	275	154,3
Prilagođeni nastavni program iz pojedinih predmeta	109	154,3
Prilagođeni nastavni program iz svih predmeta	215	154,3
Posebni nastavni program	18	154,3
Ukupno	617	

	Izmijenjeni oblici nastavnog programa
χ^2	252,076
Stupnjevi slobode	3
Značajnost	<0,001*

Iz rezultata hi-kvadrata u tablici br. 4. proizlazi kako čestina pojavljivanja nastavnih programa u pojedinim kategorijama nije jednaka tj. statistički se značajno razlikuje na razini značajnosti od 1%. Pri tome su najčešće kategorije redovnog nastavnog programa uz individualizirani pristup i prilagođenog nastavnog programa iz svih predmeta.

d) Zastupljenost zdravstvenih i/ili razvojnih teškoća

Grafički prikaz br. 4. Postotak učenika osnovne škole koji imaju neku od ili više razvojnih i/ili zdravstvenih teškoća prema unesenim podacima u šk. god. 2011./2012.

Na temelju deskriptivnih podataka na uzorku anketa proizlazi kako razrednici/stručni suradnici navode kako 93,95% učenika nema zdravstvenih niti razvojnih teškoća. Kod 665 (6,05%) učenika kod kojih su utvrđene određene teškoće učenika najveći broj (16,54%) ima teškoće koje su identificirane kao „ostale“ teškoće.

Sadržajnom analizom skupine odgovora „ostalo“ utvrđeno je kako se one najčešće odnose na specifične teškoće učenja (18,07%) poput disleksije, disgrafije, poremećaja pažnje i/ili koncentracije i slično. 10,84% se odnosi na oboljenja ostalih organa i organskih sustava (ulcerozni kolitis, oštećenja bubrega i sl.). 8,43% se odnosi na specifične i nespecifične glavobolje različite etiologije (koje su trenutno u medicinskoj obradi, emocionalne smetnje i migrene). Ostale skupine odgovora su zastupljene u postotnom udjelu manjem od 5%, a najčešće se odnosi na metaboličke poremećaje poput dijabetesa, emocionalne teškoće, teže operativne zahvate i slično.

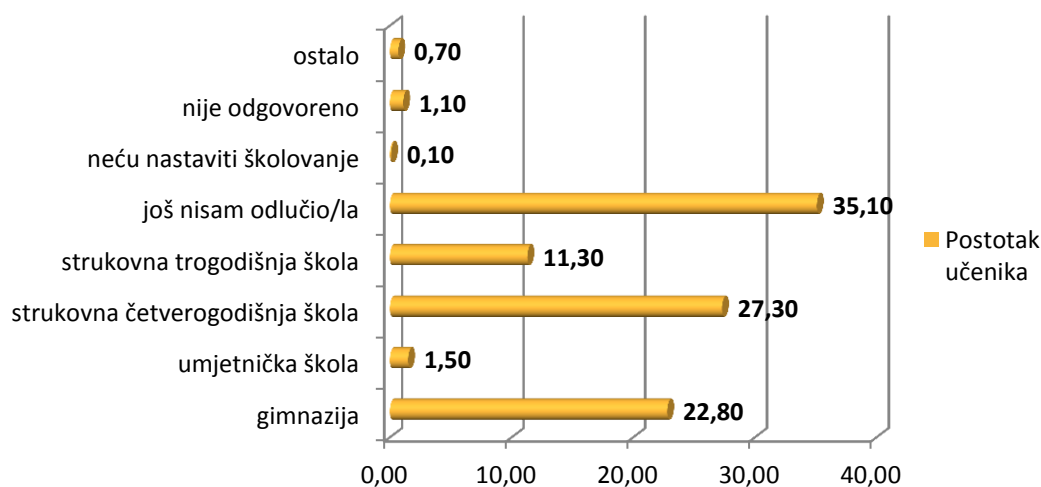
Sljedeća skupina prema čestini se odnosi na višestruke teškoće (15,19%).

Treće po čestini zastupljene teškoće su pojedinačna oboljenja dišnog sustava (14,89%), zatim kognitivne teškoće (7,92%), alergije (7,82%), oštećenja vida (7,07%), oboljenja ili oštećenja koštano-mišićnog sustava (6,92%) dok su ostale pojedinačne teškoće zastupljene u postotnim udjelima manjim od 5%.

Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o zdravstvenim i razvojnim teškoćama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. vezano uz najčešće grupe odgovora u skupini „ostale“ teškoće i višestruke teškoće pa i u skupini specifičnih oboljenja i/ili oštećenja.

4.2. Struktura profesionalnih interesa učenika osnovne škole

a) Namjere nakon završetka osnovne škole

Grafički prikaz br. 5. Prikaz profesionalnih namjera učenika nakon završetka osnovne škole prema unesenim podacima u šk. god. 2011./2012.

Iz deskriptivnih podataka grafičkog prikaza br. 5 za uzorak anketa učenika u šk. god. 2011./2012. proizlazi kako je najveći postotak učenika (35,10%) neodlučan vezano uz nastavak obrazovanja i odabir programa obrazovanja. U skupini učenika koji znaju što žele upisati najveći je broj (27,30%) učenika koji namjeravaju upisati četverogodišnju strukovnu školu zatim onih učenika koji namjeravaju upisati neku od gimnazija (22,80%). Nadalje, 11,20% učenika želi upisati neku od trogodišnjih srednjih škola dok su ostale kategorije odgovora zastupljene u udjelima manjim od 2%. Sadržajnom analizom skupine odgovora „ostalo“ utvrđeno je kako su učenici većinom navodili želju za usavršavanjem i zaposlenjem u vojsci ili policiji. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. s tim da je u prethodnim generacijama bio nešto veći udio neodlučnih učenika (oko 38% u obje generacije učenika).

Tabelarni prikaz br. 5. Prikaz namjera za upisivanjem pojedinih vrsta srednjih škola za šk. god. 2011./2012.

Namjere nakon završetka osnovne škole		
	Opažene frekvencije	Očekivane frakvencije
gimnazija	2328	1605,8
umjetnička škola	156	1605,8
strukovna četverogodišnja škola	2783	1605,8
strukovna trogodišnja	1156	1605,8
Ukupno	6423	

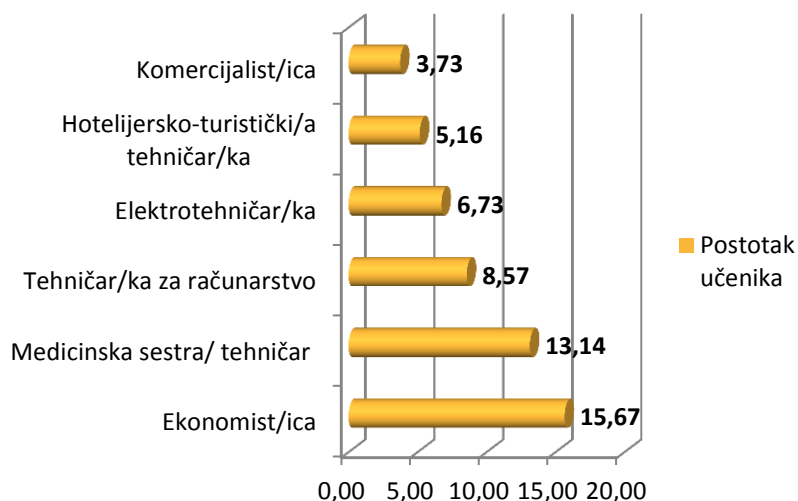
Namjere nakon završetka osnovne škole	
χ^2	2622,832
Stupnjevi slobode	3
Značajnost	<0,001*

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

Iz rezultata hi-kvadrata u tablici br. 5. proizlazi kako čestina pojavljivanja pojedinih kategorija odgovora, tj. vrsta škola nije jednaka tj. statistički se značajno razlikuje na razini značajnosti od 1%. Pri tome su najčešće kategorije „gimnazija“ i „četverogodišnja strukovna škola“.

Nadalje, anketom su ispitane i profesionalne namjere učenika koji su se odlučili za neki od trogodišnjih ili četverogodišnjih strukovnih programa obrazovanja.

Iz rezultata ankete proizlazi rezultat kako od navedenog poduzorka učenika njih 73,20% ne namjerava upisati četverogodišnju strukovnu školu. U skupini od 2732 učenika (26,80%) koji su izrazili namjeru za upisivanjem četverogodišnje strukovne škole učenici su se najčešće odlučivali za zanimanja ekonomist/ica (428 učenika/ice), medicinska sestra/medicinski tehničar (359 učenika/ice), tehničar/ka za računarstvo (234 učenika/ice), elektrotehničar/ka (184 učenika/ice), hotelijersko-turistički/a tehničar/ka (141 učenik/ice), komercijalist/ica (102 učenika/ice). Preostala četverogodišnja strukovna zanimanja su zastupljena u postotnom udjelu manjem od 3%. Grafički prikaz rezultata nalazi se na slijedećoj stranici.

Grafički prikaz br. 6. Prikaz profesionalnih namjera učenika koji nakon završetka osnovne škole žele upisati četverogodišnju strukovnu školu prema unesenim podacima u šk. god. 2011./2012.

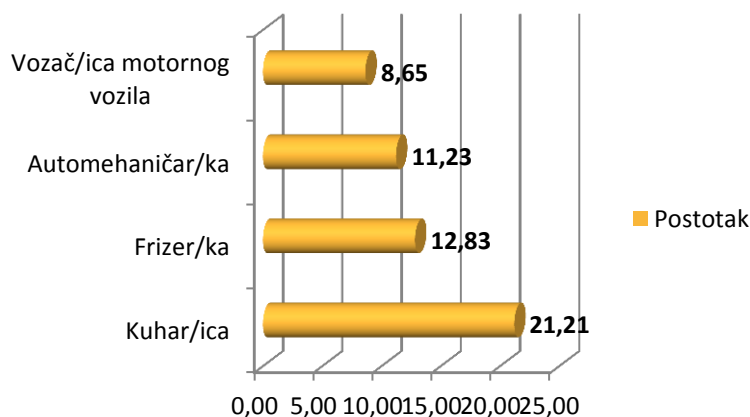
Usporedivši rezultate odabira četverogodišnjih strukovnih programa s potrebama tržišta rada na uzorku registriranih nezaposlenih osoba za srednju stručnu spremu, možemo zaključiti da 26,13% učenika pokazuje interes za upis u obrazovne programe koja nisu u skladu s potražnjom na tržištu rada (ekonomist, komercijalist i elektrotehničar). Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Tabelarni prikaz br. 7. Broj nezaposlenih prema stupnju složenosti za četverogodišnja strukovna zanimanja/obrazovne programe krajem rujna 2012. godine (5 programa obrazovanja s najvišim brojem NO)

Obrazovni program	Broj nezaposlenih
Ekonomist	12.931
Komercijalist	4.132
Elektrotehničar	3.219
Strojarski tehničar	3.193
Upravni referent	2.846

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

Nadalje, od poduzorka učenika osnovnih škola njih 89,00% ne namjerava upisati trogodišnju strukovnu školu. U skupini od 1122 učenika (11,00%) koji su izrazili namjeru za upisivanjem trogodišnje strukovne škole učenici su se najčešće odlučivali za zanimanja kuhar/ica (238 učenika/ice), frizer/ka (144 učenika/ice), automehaničar/ka (126 učenika/ice), vozač/ica motornih vozila (97 učenika/ice), vidljiva u grafičkom prikazu br. 8. Preostala trogodišnja strukovna zanimanja su zastupljena u postotnom udjelu manjem od 5%.

Grafički prikaz br. 8. Prikaz profesionalnih namjera učenika koji nakon završetka osnovne škole žele upisati trogodišnju strukovnu školu prema unesenim podacima u šk. god. 2011./2012.

Usporedivši rezultate odabira trogodišnjih strukovnih programa s potrebama tržišta rada na uzorku registriranih nezaposlenih osoba za srednju stručnu spremu, vidimo da 32,71% učenika pokazuje interes za upis u obrazovne programe koji nisu u skladu s potražnjom na tržištu rada (vozač motornih vozila, frizer, automehaničar). Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Tabelarni prikaz br. 9. Broj nezaposlenih prema stupnju složenosti za trogodišnja strukovna zanimanja/obrazovne programe krajem rujna 2012. godine (5 programa obrazovanja s najvišim brojem NO)

Obrazovni program	Broj nezaposlenih
Prodavač	12.738
Frizer	4.947
Vozač motornih vozila	4.285
Automehaničar	4.217
Konobar	4.166

b) Teškoće pri donošenju prof. odluke i interes za usluge profesionalnog usmjeravanja

Na temelju deskriptivnih rezultata za uzorak učenika u šk. god. 2011./2012. proizlazi kako 30,29% učenika izjavljuje kako nema teškoća prilikom donošenja profesionalne odluke. U skupini od 7111 učenika (69,71%) koji izjavljuju kako imaju neku ili više izraženih teškoća pri odlučivanju najveći broj navodi kako se ne može odlučiti između nekoliko zanimanja koja ih podjednako privlače (3238 učenika, tj. 45,54%). Druga najčešća izražena teškoća je nedostatak informacija o dostupnim programima obrazovanja kod 2032 učenika, tj. 28,58%. Dodatno, 11,11% učenika nije sigurno je li dovoljno sposobno za pohađanje odabranog programa. Preostali tipovi teškoća su zastupljeni u postotnom udjelu manjem od 10%.

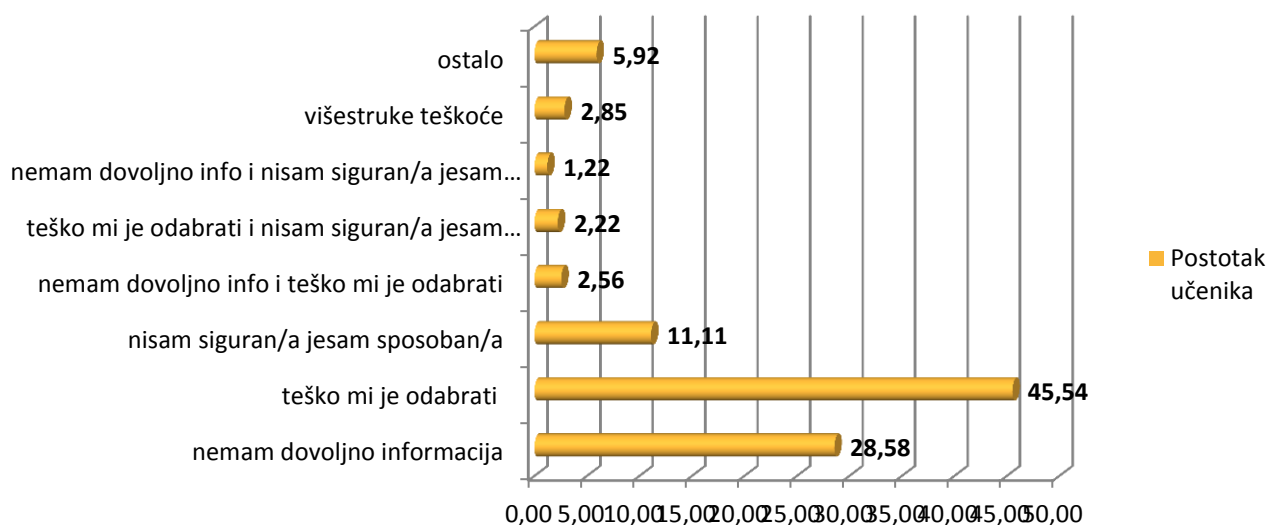
Ovi nalazi su donekle slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. Deskriptivni podaci govore u prilog tome da

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

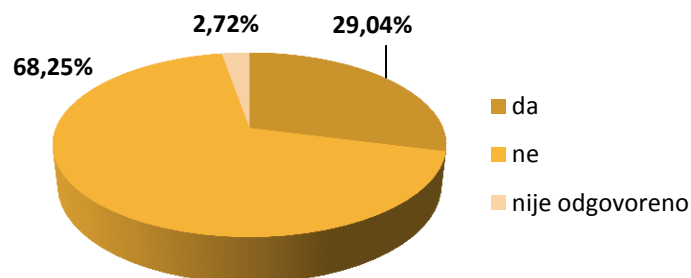
je neodlučnost učenika i u prethodnim generacijama predstavljala najčešću teškoću, ali u manjem postotnom udjelu (35,53% u šk. god. 2009./2010. i 32,73% u šk. god. 2010./2011.). Slična je tendencija vezana i uz broj učenika koji su smatrali kako nemaju dovoljno informacija o obrazovnim programima, s tim da je udio tih odgovora i dva puta veći nego u prethodnim godinama (15,64% u šk. god. 2009./2010. i 15,96% u šk. god. 2010./2011.). Ujedno je vidljivo da je i dalje znatan broj učenika koji sumnjaju u svoje sposobnosti za završetak željenog programa: 11,11% u šk. god. 2011./2012., tj. 8,52% u šk. god. 2009./2010. i 7,94% anketiranih učenika u šk. god. 2010./2011.

S obzirom da je u prethodnim generacijama jedan dio učenika naveo je više mogućih ponuđenih odgovora, tzv. 'kombinirani odgovor' (6,54% u šk. god. 2009./2010. i 6,96% u šk. god. 2010./2011.) u 2011./2012. su u anketu uključene i kombinacije odgovora. Nalazi ukazuju kako je najčešća kombinacija nedovoljne informiranosti i neodlučnosti.

Grafički prikaz br. 8. Prikaz teškoća učenika osnovne škole pri donošenju profesionalnih odluka prema unesenim podacima u šk. god. 2011./2012

Sadržajnom analizom odgovora „ostalo“ se došlo do zaključka kako je 2/3 učenika zabrinuto hoće li imati dovoljan broj bodova za upis u željeni obrazovni program. Ostali odgovori se odnose na zabrinutost oko zapošljavanja, strah od napuštanja životne sredine ili promjena općenito te nesigurnost oko upisnih kriterija. Iz deskriptivnih podataka za uzorak anketa učenika u šk. god. 2011./2012. proizlazi kako najveći postotak učenika (86,25%) smatra kako im usluge profesionalnog usmjeravanja nisu potrebne dok oko trećina učenika (29,04%) izjavljuje kako bi željeli takvu vrstu stručne pomoći. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

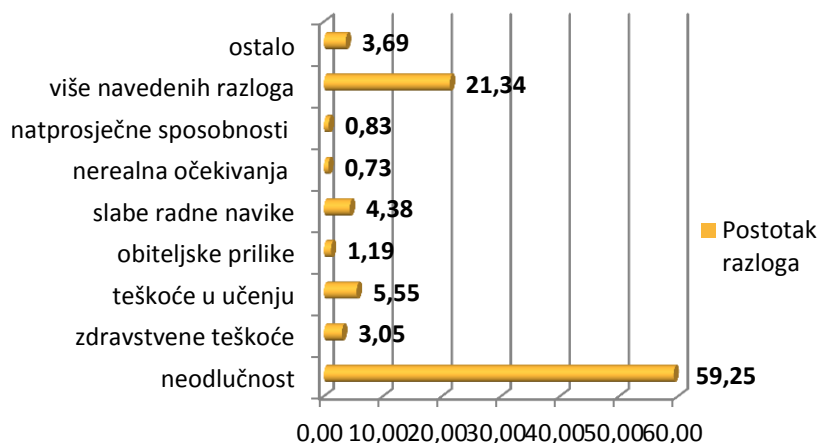

Grafički prikaz br. 9. Prikaz odgovora učenika o potrebi za uslugama prof. usmjeravanja u uzorku učenika u šk. god. 2011./2012.

4.3. Mišljenje razrednika/stručnog suradnika škole

a) Potreba za savjet stručnjaka za profesionalno usmjeravanje i uslijed kojih teškoća

Iz deskriptivnih rezultata dijela ankete koji se odnosi na mišljenje razrednika/stručnog suradnika proizlazi kako 57,23% ovih sudionika misli kako učenicima nije potreban savjet stručnjaka za profesionalno usmjeravanje. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja gdje se pokazalo kako u najvećem broju slučajeva (55,92% u šk. god. 2009./2010. i 54,34% u šk. god. 2010./2011.) razrednici smatraju da učenicima osnovnih škola nije potrebna pomoć pri odabiru zanimanja.

Grafički prikaz br. 10. Prikaz odgovora razrednika/stručnih suradnika o teškoćama učenika prilikom donošenja profesionalnih odluka prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

U skupini od 4363 (42,77%) sudionika koji su naveli da je učeniku potrebna stručna pomoć savjetnika za profesionalno usmjeravanje najčešće se kao razlog navodi neodlučnost učenika (2585 razrednika/stručnih suradnika), nadalje, dva ili više navedenih navodi 931 sudionik (21,34%). Teškoće u učenju kao razlog navodi 242 razrednika/stručna suradnika. Ostale teškoće su zastupljene u udjelima manjim od 5%. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. I u prethodnim godinama je najčešći razlog za upućivanje učenika na profesionalno usmjeravanje bila neodlučnost učenika, ali u nešto većem postotnom udjelu (57,85% u šk. god. 2009./2010. i 55,45% u šk. god. 2010./2011.) kao i više navedenih razloga (28,65% u šk. god. 2009./2010. i 30,92% u šk. god. 2010./2011.).

Tabelarni prikaz br. 6. Prikaz izraženih potreba za uslugama prof. usmjeravanja dvije skupine sudionika prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

			Učenik navodi jesu li mu potrebne usluge profesionalnog usmjeravanja		Ukupno
			Potrebno	Nije potrebno	
Razrednik navodi jesu li učeniku potrebne usluge profesionalnog usmjeravanja	da	Opažene frekvencije	2178	2060	4238
		Očekivane frekvencije	1264,9	2973,1	4238,0
	ne	Opažene frekvencije	784	4902	5686

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

		Očekivane frekvencije	1697,1	3988,9	5686,0
Ukupno		Opažene frekvencije	2962	6962	9924
		Očekivane frekvencije	2962,0	6962,0	9924,0

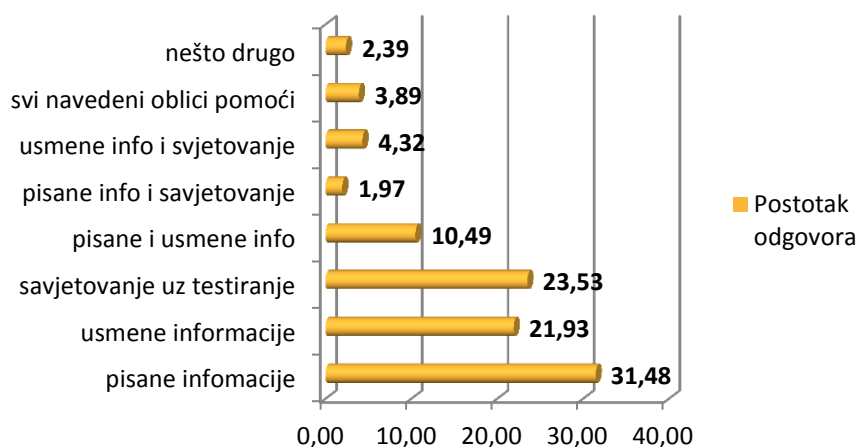
	Izražena potreba za uslugama prof. usmjeravanja
χ^2	1639,840
Stupnjevi slobode	1
Značajnost	<0,001*

Iz rezultata hi-kvadrata u tablici br. 6. proizlazi kako čestina pojavljivanja pojedinih kategorija odgovora kod dvije skupine ispitanika nije jednaka, tj. statistički se značajno razlikuje na razini značajnosti od 1%. Pri tome razrednici/stručni suradnici češće navode kako su učenicima potrebne usluge profesionalnog usmjeravanja.

b) Kakva vrsta pomoći učenicima pri donošenju profesionalne odluke je potrebna

Iz podataka o procjenama kakva vrsta pomoći učenicima pri donošenju profesionalne odluke je potrebna proizlazi da 51,67% razrednika/stručnih suradnika izražava mišljenje da učenicima nisu potrebne usluge profesionalnog usmjeravanja.

U skupini razrednika/stručnih suradnika koji misle da je učenicima potrebna pomoć najčešće se kao potrebno ističe informiranje pismenim putem (putem brošura, letaka i sl.) - 31,48%, savjetovanje uz provjeru profesionalnih interesa i sposobnosti (23,53%) te usmeno informiranje učenika osmih razreda osnovne škole (21,93%). Ostale usluge profesionalnog usmjeravanja su zastupljene u udjelima manjim od 5%. Ovi nalazi su donekle slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. Ranijih godina su razrednici ili stručni suradnici škola najčešće navodili potrebu za usmenim informiranjem i savjetovanjem (12,54% u šk. god. 2009./2010., tj. 15,01% u šk. god. 2010./2011.) zatim pisane informacije (12,08% , tj. 11,20%) kao preferirane usluge profesionalnog usmjeravanja; zatim slijede usmene informacije učenicima (9,39%, tj. 11,35%) dok je najrjeđe birana usluga savjetovanje uz provjeru sposobnosti (9,53%, tj. 8,11%).

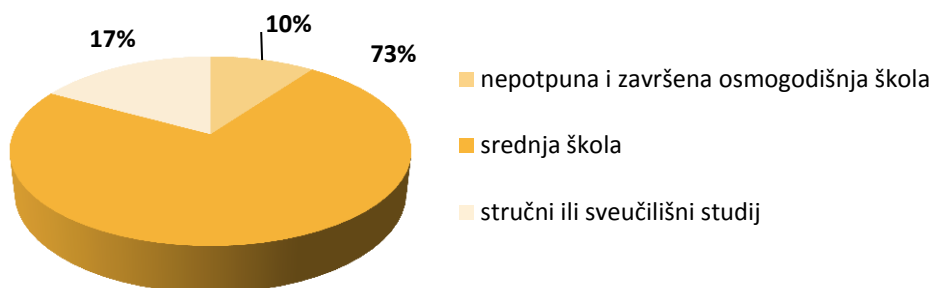

Grafički prikaz br. 11. Prikaz odgovora razrednika/stručnih suradnika o potrebnim vrstama usluga profesionalnog usmjeravanja prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

4.4. Socijalno-demografska obilježja roditelja

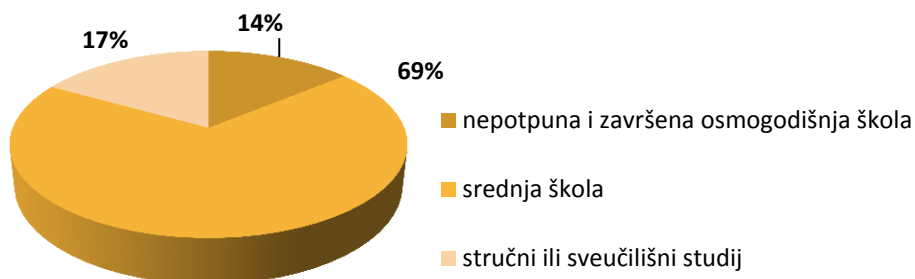
a) Razina obrazovanja

Iz podataka vezanih uz socijalno-demografska obilježja roditelja sudionika vidljivo je kako u 57,92% slučajeva nije navedena razina obrazovanja oca. Od 4293 (42,08%) odgovorenih anketnih pitanja proizlazi kako je 72,98% očeva završilo srednju školu dok ih je 17% završilo stručni ili sveučilišni studij. Najmanji je postotak očeva s nezavršenom i završenom osnovnom školom, 10,02%. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Grafički prikaz br. 12. Prikaz odgovora razrednika/stručnih suradnika o razini obrazovanja oca prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

Iz podataka vezanih uz socijalno-demografska obilježja roditelja sudionika vidljivo je kako u 56,90% slučajeva nije navedena ni razina obrazovanja majke. Od 4392 (43,10%) odgovorenih anketnih pitanja proizlazi kako je 69,13% majki završilo srednju školu dok ih je 16,85% završilo stručni ili sveučilišni studij. Najmanji je postotak majki s nezavršenom i završenom osnovnom školom, 14,03%.

Grafički prikaz br. 13. Prikaz odgovora razrednika/stručnih suradnika o razini obrazovanja majke prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

Kako bi se dobio detaljniji uvid u strukturu profesionalnih namjera i potrebe u uzorku učenika osnovne škole šk. god. 2011./2012. načinjene su dodatne analize izraženih potreba za profesionalnim usmjeravanjem s obzirom na neka socijalno-demografska obilježja roditelja.

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

Tabelarni prikaz br. 7. Prikaz izraženih potreba za uslugama prof. usmjeravanja s obzirom na razinu obrazovanja roditelja prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

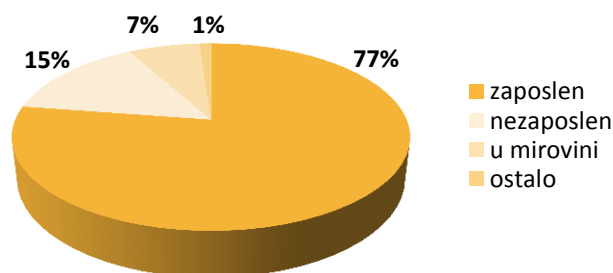
	Učenik izrazio potrebu za uslugama prof. usmjeravanja	Broj učenika	Srednji rang
Razina obrazovanja oca	potrebno	1140	1998,19
	nije potrebno	3020	2111,57
	Ukupno	4160	
Razina obrazovanja majke	potrebna mi je pomoć	1173	2123,68
	nije mi potrebna pomoć	3083	2130,34
	Ukupno	4256	

	Razina obrazovanja oca	Razina obrazovanja majke
Mann-Whitney U	1627569,00	1802522,00
Wilcoxon W	2277939,00	2491073,00
Z-vrijednost	-3,49	-0,19
Značajnost	<0,001*	0,846

Iz rezultata Mann-Whitneyjevog testa za nezavisne uzorke možemo zaključiti kako učenici koji izražavaju potrebu za profesionalnim usmjeravanjem imaju očeve s višom razinom obrazovanja u usporedbi sa drugom skupinom učenika uz rizik manji od 1%. Nadalje, pokazalo se kako ne postoji statistički značajna razlika između ove dvije kategorije učenika s obzirom na razinu obrazovanja majke.

b) Radni status roditelja

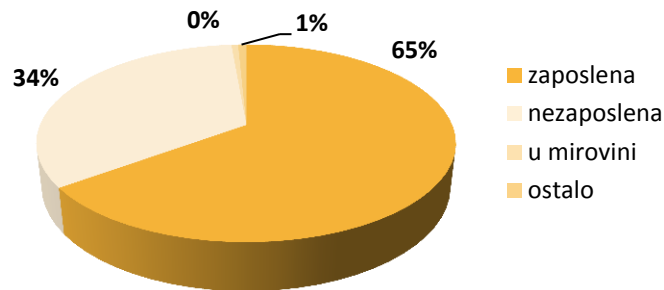
Iz podataka vezanih uz socijalno-demografska obilježja roditelja sudionika vidljivo je kako 53,20% razrednika/stručnih suradnika nije navelo status (ne)zaposlenosti oca. Od 4771 (46,80%) odgovorenih anketnih pitanja proizlazi kako je 77,38% očeva zaposleno dok ih je nezaposleno 14,55%. Nadalje, 6,96% ih je u mirovini dok je u 1,11% slučajeva razrednik/stručni suradnik naveo „ostalo“ kao odgovor. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Grafički prikaz br. 14. Prikaz odgovora razrednika/stručnih suradnika o statusu zaposlenosti oca prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

Iz podataka vezanih uz socijalno-demografska obilježja roditelja sudionika vidljivo je kako 52,30% razrednika/stručnih suradnika nije navelo status (ne)zaposlenosti majke. Od 4865 (47,70%) odgovorenih anketnih pitanja proizlazi kako je 64,99% majki zaposleno dok ih je nezaposleno 33,63%. Nadalje, 0,62% majki je u mirovini dok je u 0,76% slučajeva razrednik/stručni suradnik naveo „ostalo“ kao odgovor.

Grafički prikaz br. 15. Prikaz odgovora razrednika/stručnih suradnika o statusu zaposlenosti majke prema unesenim podacima za šk. god. 2011./2012.

5. ZAKLJUČAK

Opći podaci

Tijekom šk. god. 2011./2012. u aplikaciju Istraživanje profesionalnih namjera učenika osnovne škole je uneseno ukupno 10.201 anketa, od čega je 5.101 muških (50,00%) i 5.100 ženskih sudionika (50,00%). Iz priloženih podataka je vidljivo kako je prilikom obrade zastupljen podjednak broj muških i ženskih ispitanika.

Socijalno-demografska obilježja učenika

Temeljem dobivenih rezultata možemo utvrditi kako u uzorku anketa unesenih za šk. godinu 2011./2012. na kraju šestog razreda najveći broj učenika ima ocjenu vrlo dobar (41,5%), zatim odličan (36,30%), dobar (20,03%) a najmanje učenika prolazi s ocjenom dovoljan (1,00%). Krajem sedmog razreda poredak ocjena ostaje nepromijenjen – najveći broj učenika prolazi s ocjenom vrlo dobar (38,10%), zatim odličan (31,40%), dobar (27,90%) i na kraju dovoljan (2,10%). Tijekom osmog razreda poredak ocjena se mijenja, te najveći broj učenika izjavljuje kako prolazi s ocjenom odličan (čak 42,20%), zatim vrlo dobar (39,20%), dobar (13,50%) i naposljetku dovoljan (0,90%). Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. Iz deskriptivnih podataka o broju učenika koji su ponavljali razred proizlazi kako 99,40% učenika nije ponavljalo razred. Od 63 (0,60%) učenika koji su ponavljali razred najbrojniji su oni koji su ponavljali sedmi razred (31,75%), nešto su manji postotni udjeli učenika koji su ponavljali 5. (23,81%), odnosno 6. razred (20,63%). Postotni udjeli ostalih kategorija učenika su manji od 10%.

U uzorku anketa u šk. godini 2011./2012. je najveći broj učenika koji nisu uključeni u neki od izmijenjenih oblika obrazovanja, njih 9584 (93,95%), dok je za 617 učenika razrednik/stručni suradnik naveo kako su uključeni u neki od izmijenjenih oblika obrazovanja. Od tog broja je 275 učenika uključeno u redovni nastavni program uz individualiziran pristup, zatim 109 koji pohađaju prilagođeni nastavni program iz pojedinih i 215 koji pohađaju prilagođeni program iz svih predmeta. Samo je 18 učenika uključeno u posebni obrazovni program. Deskriptivni podaci za prethodne generacije učenika se ponešto razlikuju od nalaza u šk. god. 2011./2012. Temeljem dobivenih rezultata u šk. godini 2009./2010. i šk. god. 2010./2011. vidljivo je kako je mali broj učenika (4,02% i 5,00%) uključen u neki od oblika prilagodbe programa. U šk. godini 2009./2010. od ukupnog broja učenika koji su uključeni u neki oblik prilagodbe programa (644 učenika), najveći broj učenika osnovnu školu pohađao je po prilagođenom programu iz svih predmeta, zatim redovnom nastavnom programu uz individualizirani pristup, te prilagođenom programu iz pojedinih predmeta. Tendencije u šk. godini 2010./2011. su sukladne nalazima iz šk. god. 2011./2012. Od ukupnog broja učenika koji su uključeni u neki oblik prilagodbe programa (780 učenika), najveći broj učenika osnovnu školu je pohađao po redovnom nastavnom programu uz individualizirani pristup zatim prilagođenom programu iz svih predmeta te prilagođenom programu iz pojedinih predmeta. Najmanji broj anketiranih učenika u sve tri generacije je osnovnu školu pohađalo po posebnom programu.

Na temelju deskriptivnih podataka na uzorku anketa proizlazi kako razrednici/stručni suradnici škole navode kako 93,95% učenika nema zdravstvenih niti razvojnih teškoća. Kod 665 (6,05%) učenika kod kojih su utvrđene određene teškoće učenika najveći broj (16,54%) ima teškoće koje su identificirane kao „ostale“ teškoće. Sadržajnom analizom skupine odgovora „ostalo“ utvrđeno je kako se one najčešće odnose na specifične teškoće učenja (18,07%) poput disleksije, disgrafije, poremećaja pažnje i/ili koncentracije i slično. 10,84% se odnosi na oboljenja ostalih organa i organskih sustava (ulcerozni kolitis, oštećenja bubrega i sl.). 8,43% se odnosi na specifične i nespecifične glavobolje različite etiologije (koje su trenutno u medicinskoj obradi, emocionalne smetnje i migrene). Ostale skupine odgovora su zastupljene u postotnom udjelu manjem od 5%, a najčešći odgovori se odnose na metaboličke poremećaje poput dijabetesa, emocionalne teškoće, teže operativne zahvate i

slično. Sljedeća skupina prema čestini se odnosi na višestruke teškoće (15,19%). Treće po čestini zastupljene teškoće su pojedinačna oboljenja dišnog sustava (14,89%), zatim kognitivne teškoće (7,92%), alergije (7,82%), oštećenja vida (7,07%), oboljenja ili oštećenja koštano-mišićnog sustava (6,92%) dok su ostale pojedinačne teškoće zastupljene u postotnim udjelima manjim od 5%. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o zdravstvenim teškoćama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. vezano uz najčešće grupe odgovora u skupini „ostale“ teškoće i višestruke teškoće, pa i u skupini specifičnih oboljenja i/ili oštećenja.

Struktura profesionalnih interesa učenika osnovne škole

Iz deskriptivnih podataka za uzorak anketa učenika u šk. god. 2011./2012. proizlazi kako je najveći postotak učenika (35,10%) neodlučan vezano uz nastavak obrazovanja i odabir programa obrazovanja. U skupini učenika koji znaju što žele upisati, najveći je broj (27,30%) učenika koji namjeravaju upisati četverogodišnju strukovnu školu, zatim onih učenika koji namjeravaju upisati neku od gimnazija (22,80%). Nadalje, 11,20% učenika želi upisati neku od trogodišnjih srednjih škola dok su ostale kategorije odgovora zastupljene u udjelima manjim od 2%. Sadržajnom analizom skupine odgovora „ostalo“ utvrđeno je kako su učenici većinom navodili želju za usavršavanjem i zaposlenjem u vojsci ili policiji. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. s tim da je u prethodnim generacijama bio nešto veći udio neodlučnih učenika (oko 38% u obje generacije učenika).

Nadalje, anketom su ispitane i profesionalne namjere učenika koji su se odlučili za neki od trogodišnjih ili četverogodišnjih strukovnih programa obrazovanja. Iz rezultata ankete proizlazi rezultat kako od navedenog poduzorka učenika njih 73,20% ne namjerava upisati četverogodišnju strukovnu školu. U skupini od 2732 učenika (26,80%) koji su izrazili namjeru za upisivanjem četverogodišnje strukovne škole učenici su se najčešće odlučivali za zanimanja ekonomist/ica (428 učenika/ice), medicinska sestra/medicinski tehničar (359 učenika/ice), tehničar/ka za računarstvo (234 učenika/ice), elektrotehničar/ka (184 učenika/ice), hotelijersko-turistički/a tehničar/ka (141 učenik/ice), komercijalist/ica (102 učenika/ice). Preostala četverogodišnja strukovna zanimanja su zastupljena u postotnom udjelu manjem od 3%.

Usporedivši rezultate odabira četverogodišnjih strukovnih programa s potrebama tržišta rada na uzorku registriranih nezaposlenih osoba za srednju stručnu spremu, vidimo da 26,13% učenika pokazuje interes za upis u obrazovne programe koji nisu u skladu s potražnjom na tržištu rada (ekonomist, komercijalist i elektrotehničar). Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Nadalje, od poduzorka učenika osnovne škole njih 89,00% ne namjerava upisati trogodišnju strukovnu školu. U skupini od 1122 učenika (11,00%) koji su izrazili namjeru za upisivanjem trogodišnje strukovne škole učenici su se najčešće odlučivali za zanimanja kuhar/ica (238 učenika/ice), frizer/ka (144 učenika/ice), automehaničar/ka (126 učenika/ice), vozač/ica motornih vozila (97 učenika/ice). Preostala trogodišnja strukovna zanimanja su zastupljena u postotnom udjelu manjem od 5%. Usporedivši rezultate odabira trogodišnjih strukovnih programa s potrebama tržišta rada na uzorku registriranih nezaposlenih osoba za srednju stručnu spremu, vidimo da 32,71% učenika pokazuje interes za upis u obrazovne programe koja nisu u skladu s potražnjom na tržištu rada (vozač motornih vozila, frizer, automehaničar). Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Na temelju deskriptivnih rezultata za uzorak učenika u šk. god. 2011./2012. proizlazi kako 30,29% učenika izjavljuje kako nema teškoća prilikom donošenja profesionalne odluke. U skupini od 7111 učenika (69,71%) koji izjavljuju kako imaju neku ili više izraženih teškoća pri odlučivanju najveći broj navodi kako ne može odlučiti između nekoliko zanimanja koja ih podjednako privlače (3238 učenika, tj. 45,54%). Druga najčešća izražena teškoća je nedostatak informacija o dostupnim

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

programima obrazovanja kod 2032 učenika, tj. 28,58%. Dodatno, 11,11% učenika nije sigurno je li dovoljno sposobno za pohađanje odabranog programa. Preostali trogodišnja tipovi teškoća su zastupljeni u postotnom udjelu manjem od 10%. Ovi nalazi su donekle slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Deskriptivni podaci govore u prilog tome da je neodlučnost učenika i u prethodnim generacijama predstavljala najčešću teškoću, ali u manjem postotnom udjelu (35,53% u šk. god. 2009./2010. i 32,73% u šk. god. 2010./2011.). Slična je tendencija vezana i uz broj učenika koji su smatrali kako nemaju dovoljno informacija o obrazovnim programima s tim da udio tih odgovora i dva puta veći nego u prethodnim godinama (15,64% u šk. god. 2009./2010. i 15,96% u šk. god. 2010./2011.). Ujedno je vidljivo da je i dalje znatan broj učenika koji sumnjaju u svoje sposobnosti za završetak željenog programa 11,11% u šk. god. 2011./2012., tj. 8,52% u šk. god. 2009./2010. i 7,94% anketiranih učenika u šk. god. 2010./2011. S obzirom da je u prethodnim generacijama jedan dio učenika naveo više mogućih ponuđenih odgovora, tzv. 'kombinirani odgovor' (6,54% u šk. god. 2009./2010. i 6,96% u šk. god. 2010./2011.) u 2011./2012. su u anketu uključene i kombinacije odgovora. Nalazi ukazuju kako je najčešća kombinacija nedovoljne informiranosti i neodlučnosti. Sadržajnom analizom odgovora „ostalo“ se došlo do zaključka kako je 2/3 učenika zabrinuto hoće li imati dovoljan broj bodova za upis u željeni obrazovni program. Ostali odgovori se odnose na zabrinutost oko zapošljavanja, strah od napuštanja životne sredine ili promjena općenito te nesigurnost oko upisnih kriterija.

Iz deskriptivnih podataka za uzorak anketa učenika u šk. god. 2011./2012. proizlazi kako otprilike trećina učenika (29,04%) izjavljuje kako bi željeli takvu vrstu stručne pomoći. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011.

Stavovi razrednika/stručnog suradnika škole o potrebi za profesionalnim usmjeravanjem

Iz deskriptivnih rezultata dijela ankete koji se odnosi na mišljenje razrednika/stručnog suradnika proizlazi kako 57,23% ovih sudionika misli kako učenicima nije potreban savjet stručnjaka za profesionalno usmjeravanje. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja gdje se pokazalo kako u najvećem broju slučajeva (55,92% u šk. god. 2009./2010. i 54,34% u šk. god. 2010./2011.) razrednici smatraju da učenicima osnovnih škola nije potrebna pomoć pri odabiru zanimanja.

U skupini od 4363 (42,77%) sudionika koji su naveli da je učeniku potrebna stručna pomoć savjetnika za profesionalno usmjeravanje najčešće se kao razlog navodi neodlučnost učenika (2585 razrednika/stručnih suradnika), a dva ili više razloga navodi 931 sudionik (21,34%). Teškoće u učenju kao razlog navodi 242 razrednika/stručna suradnika škole. Ostale teškoće su zastupljene u udjelima manjim od 5%. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. I u prethodnim godinama je najčešći razlog za upućivanje učenika na profesionalno usmjeravanje bila neodlučnost učenika, ali u nešto većem postotnom udjelu (57,85% u šk. god. 2009./2010. i 55,45% u šk. god. 2010./2011.) kao i više navedenih razloga (28,65% u šk. god. 2009./2010. i 30,92% u šk. god. 2010./2011.).

U skupini razrednika/stručnih suradnika koji misle da je učenicima potrebna pomoć najčešće se kao potrebne ističu informiranje pismenim putem (putem brošura, letaka i sl.) - 31,48%, savjetovanje uz provjeru profesionalnih interesa i sposobnosti (23,53%) te usmeno informiranje učenika osmih razreda osnovne škole (21,93%). Ostale usluge profesionalnog usmjeravanja su zastupljene u udjelima manjim od 5%. Iz podataka o procjenama kakva vrsta pomoći učenicima pri donošenju profesionalne odluke je potrebna proizlazi da 51,67% razrednika/stručnih suradnika izražava mišljenje da učenicima nisu potrebne usluge profesionalnog usmjeravanja. Ovi nalazi su donekle slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. Ranijih godina su razrednici ili stručni suradnici škola najčešće

Anketa o profesionalnim namjerama učenika osmih razreda osnovne škole
šk. god. 2011./2012.

navodili potrebu za usmenim informiranjem i savjetovanjem (12,54% u šk. god. 2009./2010., tj. 15,01% u šk. god. 2010./2011.), zatim pisane informacije (12,08% , tj. 11,20%) kao preferirane usluge profesionalnog usmjeravanja; slijede usmene informacije učenicima (9,39%, tj. 11,35%) dok je najrjeđe birana usluga savjetovanje uz provjeru sposobnosti (9,53%, tj. 8,11%).

Socijalno-demografska obilježja roditelja

Iz podataka vezanih uz socijalno-demografska obilježja roditelja sudionika vidljivo je kako je 72,98% očeva završilo srednju školu dok ih je 17% završilo stručni ili sveučilišni studij. Najmanji je postotak očeva s nezavršenom i završenom osnovnom školom, 10,02%. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. Iz podataka vezanih uz socijalno-demografska obilježja roditelja sudionika vidljivo je kako je 69,13% majki završilo srednju školu dok ih je 16,85% završilo stručni ili sveučilišni studij. Najmanji je postotak majki s nezavršenom i završenom osnovnom školom, 14,03%.

Kako bi se dobio detaljniji uvid u strukturu profesionalnih namjera i potrebe u uzorku učenika osnovne škole šk. god. 2011./2012. načinjene su dodatne analize izraženih potreba za profesionalnim usmjeravanjem s obzirom na neka socijalno-demografska obilježja roditelja. Iz rezultata neparametrijskog testa za nezavisne uzorke možemo zaključiti kako učenici koji izražavaju potrebu za profesionalnim usmjeravanjem imaju očeve s višom razinom obrazovanja u usporedbi sa drugom skupinom učenika uz rizik manji od 1%. Nadalje, pokazalo se kako ne postoji statistički značajna razlika između ove dvije kategorije učenika s obzirom na razinu obrazovanja majke.

Iz podataka vezanih uz socijalno-demografska obilježja roditelja sudionika vidljivo je kako je 77,38% očeva zaposleno, dok ih je nezaposleno 14,55%. Nadalje, 6,96% ih je u mirovini dok je u 1,11% slučajeva razrednik/stručni suradnik naveo o"stalo" kao odgovor. Ovi nalazi su vrlo slični deskriptivnim podacima iz prethodnih istraživanja o profesionalnim namjerama učenika u šk. god. 2009./2010. i 2010./2011. Također proizlazi kako je 64,99% majki zaposleno dok ih je nezaposleno 33,63%. Nadalje, 0,62% majki je u mirovini dok je u 0,76% slučajeva razrednik/stručni suradnik naveo „ostalo“ kao odgovor.

6. LITERATURA

Bejaković, P. (1998). Programi osposobljavanja zaposlenih i nezaposlenih osoba. Društvena istraživanja. br. 1 (39), str. 175-198

Hirschi, A., & Lage, D. (2007). Holland's secondary constructs of vocational interests and career choice readiness of secondary students: Measures for related but different constructs. *Journal of Individual Differences*, 28(4), 205-218.

Holland, J.L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments* (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Krapić, N., Kardum, I., Kristofić, B. (2008). Odnos crta ličnosti i sposobnosti s profesionalnim interesima. *Psihologijske teme* 17, 1, 75-91.

McMahon, M. & Patton, W. Eds (2006): *Career Counselling. Constructivist Approaches*. London: Routledge.

Petrić, V., Cetinić, J., Novak, D. (2010). Razlike u funkcionalnim sposobnostima između učenika iz urbane i ruralne sredine, *Hrvatski Športskomedicinski Vjesnik*, Vol. 25; str 117-121.

Plant, P. (2003): *The Five Swans: Educational and Vocational Guidance in the Nordic Countries*. In: *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, Vol. 3, No. 4, 2003, pp. 85-100. Dordrecht: Kluwer.

Pravilnik o aktivnom traženju posla i raspoloživosti za rad (NN 39/09)

Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (NN 59/90)

Skupina autora (2011.): *Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje u Republici Hrvatskoj s aspekta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje*, brošura konferencije "80 godina cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj: Novi izazovi i pristupi".

Sultana, R.G. & Watts, A.G. (2006): *Career Guidance in Europe's Public Employment Services: Trends and Challenges*. Bruxelles: European Commission (ref. CE-V/1-06-001-EN-C).

Super, D. (1980). A life- span, life- space to approach to career development. *Journal of vocational behaviour*. vol 13, p. 282-298.

Strong, E.K. (1933). *Manual for vocational interest blank*. Stanford: Stanford University Press.

Šverko, B. (2000): *Vodič kroz zanimanja-elektroničko izdanje: Prilozi vrednovanju profesionalnog usmjeravanja putem Interneta*, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

Vijeće Europske unije (2004.) *Jačanje politika, sustava i praksi usmjeravanja tijekom života*, 9286/04 EDUC 109 SOC 234.

Vijeće Europske unije (2008.): *Bolja integracija cjeloživotnog usmjeravanja u strategije cjeloživotnog učenja*, 2905. sastanak vijeća vezan za obrazovanje, mlade i kulturu, Bruxelles, 21. studenog 2008.

Zecirević, M. (2011.): *Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje u Republici Hrvatskoj s aspekta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje*, Zbornik radova konferencije "80 godina cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj: Novi izazovi i pristupi"